

Våren 2005

Linum

Information från
Skånelin.

Årsmöte

Föreningen Skånelin

intressenter för spånads och oljelin

Föreningens medlemmar och andra intresserade kallas till

Årsmöte lördagen den 12 mars 2005 kl. 10.00

på Östraby Gästgifveri, Östraby

*Årsmötesförhandlingar

*Hemslöjdskonsulent Annhelen Olsson talar om slöjd och textilier

*Skånelin bjuder på kaffe

Varmt Välkomna

Styrelsen för Skånelin

Vägbeskrivning: Väg 13 Hörby - Sjöbo - kör mot centrala Östraby, skyltat

Spinnegille lördagen den 28 maj 2005 kl. 10.00 - 16.00

på Klostret - Ystads museum - Ystad. Det är ett samarrangemang med Skånelin och museet. I år är det 100 år sedan Malmöhus läns Hemslöjdsförening startade, och en utställning är ordnad med anledning av jubileet. Heliga Kläder är också en utställning vi kan titta på. Matställe finns tillgängligt.

Linberedningskurs

planeras på Glimmeboda, Brösarp, lördagen den 6 augusti kl 09.00 t.o.m. söndagen den 7 augusti kl. 16.30

Är du intresserad?

Hör av dig innan midsommar till
Henny Johansson, tel. 0414-730 86
eller till

Karin Bringert, tel.0414-731 21

Logi kan ordnas

Odlingar av spånadslin

för ryckning 2005

Karin Bringert i Brösarp tel. 0414-731 21 eller i

Norra Strö, Dustin Anderson tel. 044-740 35 eller Karin Persson tel. 044-740 36

Föreningen skånelins årsberättelse 2004

Föreningen har under sitt verksamhetsår haft 168 betalande medlemmar. Medlemsavgiften har varit oförändrad, 70 kr.

Skånelins styrelse har bestått av:

Karin Persson, N. Strö, ordförande
Björn Attervall, Kävlinge, vice ordförande
Lilian Lugnér, Ystad, sekreterare
Kristina Schlyter, Boraby, kassör
Lotta Rolfsson, Kristianstad
Jan Lindberg, Wärmö
Birgit Bonthron, Sjöbo

Suppleanter

Eva Ekstrand, Kävlinge
Gunnar Nilsson, Hammenhög
Solgerd Nilsson, Kävlinge

Revisorer

Jan Greger Persson, Kävlinge
Sonja Johannesson, Kävlinge
Anita Svensson, suppleant

Valberedning

Ruth Olsson, Sjöbo
Ulla Jönsson, Trelleborg
Maire Skoglund, Eslöv, sammankallande

Styrelsen har under verksamhetsåret haft fem protokollförda sammanträden:

27 mars	Årsmöte i Grottnbyn, Skånes Djurpark
12 maj	Östraby Gästis
11 aug	Östraby Gästis
09 nov	Östraby Gästis
08 jan	Östraby Gästis

Föreningens årsmöte

Föreningens ordförande Karin Persson hälsade de ung.20 deltagarna välkomna. Årsmötet ägde rum i Grottnbyn, Skånes Djurpark. Gunnar Nilsson var dagens föredragshållare och han berättade om raps- och linfröolja. Båda dessa oljor innehåller de för vår kropp viktiga fettsyror Omega 3 och Omega 6. Dessa påverkar och ökar blodets halt av det

goda kolesterolet HDL och livsmedelsindustrin är intresserad av att försöka få fram produkter där oljorna ingår.

Efter årsmötesförhandlingarna bjöds på kaffe och linfröbullar.

Övriga aktiviteter

Maj 08, spinnegille på Kjugekull
Juni 27, linberedning, Näsrum
Juli 04, linberedning, Kronetorps Mölla
Aug.08, linberedning, Veberöd,
linryckning hos Gunnar
Nilsson, Hammenhög
lindemonstration Kläddilin,
Kristianstad
Sept lin demonstration, Skånedagarna,
Bosjöklöster
lindemonstration, Symässan, Malmö
öppet hus på Brydestuan, Svalöv
i Dädesjö hölls ett linseminarium där
Karin Persson deltog.

Brydestuan

Medlemmar har använt brydestuan under hösten. Där är uppsatt ett skåp i köket. En ny linbråka har tillverkats.

Linum

Medlemsbladet för Skånelin, skriften LINUM har utkommit 2 ggr under året. I denna informeras medlemmarna om aktiviteter och händelser samt ges information om lin. Redaktör är Lotta Rolfsson, ansvarig utgivare Karin Persson.

Linkurser har hållits i Sjöbo och Glimmeboda.

Styrelsen vill rikta ett varmt tack till Skånelins medlemmar för visat intresse för föreningens mångskiftande verksamheter.

Ystad 2005 02 02
Styrelsen för Skånelin

Är det ull, det där?

Jag steg upp tidigt lördagen den 28 augusti för att åka till Kristianstad där det var långlördag. Många butiker hade små stånd ute på gatan och då det var en vacker höstdag var mycket folk ute på stan. Vi var några stycken från Skånelin som hade blivit inbjudna till butiken *Kläddilin*, som säljer linkläder och väskor, för att demonstrera linberedning och visa hur man spinner.

Många människor på gågatan stannade upp och tittade på oss och jag började fundera på en ny karriär som fotomodell. Många trodde först att vi höll på med ull och blev mycket intresserade när vi sa att det var lin. Flera stycken ställde frågor och många nickade igenkännande åt skäktan som de sett förr men inte vetat vad man använt till. Några lite äldre kände igen momenten från barndomen. Barnen vågade sig fram och kände på det häklade linet och var förvånade över att "pinnarna" kunde bli så mjuka. En man stod länge och tittade på när Inger spann och förundrades över att man fick ut så mycket tråd av linet. Ett par tjejer i 30-års åldern stannade och pratade och en vågade sig

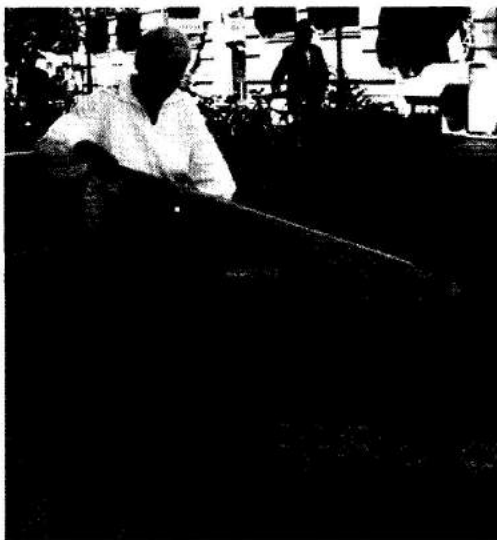

t o m på att häckla. Jag tror att våra åskådare efter att ha sett alla momenten och hur mycket som försvinner under arbetets gång fick förståelse för att linkläder och linnedukar kostar lite mer. Vi blev också intervjuade av Kristianstadbladet men fast jag letade i tidningen dagen efter såg jag aldrig att vi kom med.

Till sist vill jag säga att jag tror att det är viktigt att vi syns ute på allmänna platser där många människor rör sig, t ex på långlördagar, för att sprida kunskap om linet och att vi inte bara deltar i hantverks- och bygdesammanhang där vi mest stöter på redan frälsta och intresserade.

Harriethe Bengtsson

Linseminariet i Dädesjö

av
Karin Persson

I september i fjol besökte jag linseminariet i Dädesjö, där Sveriges mest linkunniga personer deltog och ledde arrangemanget. Det var ett samarbete mellan Linföreningen i Dädesjö och Hemslöjdsföreningen. Vi befann oss i en gammal f. d. prästgård, men som nu förvaltas av hembygdsföreningen i Dädesjö

I salen fanns förutom entusiastiska deltagare - män och kvinnor - olika redskap för beredning av lin.

Framme på podiet låg en "färgcirkel" med olika rötningar och årgångar av häcklat lin upplagt, från det ljusaste ljusa vattenrötade till det mörkaste landrötade lin.

Vi började med att gå igenom olika modeller av spinnrockar, bl. a. östgötska, småländska, norrländska och naturligtvis moderna spinnrockar. Linhuvudena är olika och fungerar därefter. En del är korta, en del kan snurra, vilket underlättar spinnningen, och så fanns det linhuvud där linet sätts fast på en kam o. s. v. Linet kan ligga i knät eller vara fastsatt i midjan.

Det demonstrerades hur man sätter linet på de olika linhuvudena.

Man slog fast att har man haft mycket arbete med odlingen av linet, samt alla de olika arbetsmomenten, skall man ta var på blånorna.

Hur gör man för att få en viss grovlek på garnet?

Detta diskuterades livligt. Det kunde till viss del bero på vilken grovlek man hade på spinnrockssnöret, men fingertoppskänslan var det som var avgörande.

Det skickades runt garner, som vi fick känna på.

Det var garner av olika grovlekar. Men även spunnet på olika sätt, dels S - spunnet och dels Z - spunnet. Man kunde konstatera att det Z - spunna garnet var slätare än det S - spunna.

(Går snodden åt samma håll som \ = S är det vänsterspunnet, och riktningen / = Z högerspunnet.)

Greta Johansson, Sätergläntan tog fram en stor kartong med långt häcklat lin. Det var en fröjd att se allt detta lin, noga uppdaterat, sort, årgång, hur det kunde skilja på ryckningstillfällen och rötningssmetoder.

Det som tilldrog sig störst uppmärksamhet var när Kerstin Fröberg demonstrerade hur man spinner på

en tvillingrock (man spinner två trådar samtidigt). För det fick hon en rungande applåd.

För hugade spekulanter fanns det spinnrocksdelar att inhandla.

Här följer tips som vi fick på en mycket givande dag som var helt ägnat linet.

- Vid odling av lin, plöj på hösten, harva på våren så fort som möjligt, harva en gång till och så omedelbart.
  - Om linet lagt sig vid regn, lägg i vatten och röta direkt
  - Vattenröta krokigt lin.
  - Tvåstegsröta linet. Lägg det först på land för landrötning, när det börjar ändra sig, vattenröta det färdigt. Det blir mindre spill. Det går inte att göra tvärtom.
  - Vill man ha fint lin skall det svältas, det gjorde man förr.
  - Virke till spinnrockar skall inte växa fritt, då vrider det sig. Det skall växa i tät skog.
  - Vid tillverkning av spinnrockar skall virket lagras i sju år.
  - Krokarna skall sitta tätt på spinnvingen för att förhindra att det bildas åsar, då garnet lätt går av.
  - Sätt krokarna ojämnt fördelade på nya spinnvingar för att slippa kullar vid spinnningen.
  - Behandla spinnrocken med rå linolja, det tränger in i träet och förhindrar uttorkning
  - Vevstaken skall gå nästan ner till golvet när du spinner.
  - Spinnrockssnöret skall vara tvinnat.
  - Du får ett tunnare garn ju tunnare spinnrockssnöret du har.
  - Ta en handfull grovt salt / kg garn och lägg i vatten då bevara linets oblekta färg bättre
  - Lägg ner mörkt lingarn i ljummet vatten innan vävning, för att förhindra "solar" på det färdiga tyget.
  - Häckla genom linet före spinnning.
  - Vecka linet före spinnning.
  - Har du långt lin och kort linhuvud, får du göra en strut. En tidning går bra.
  - Till varp skall linet vara Z - spunnet.
  - Vill du ha grövre garn, använd inte finhäcklan.
  - Skall du använda blånorna, dra linet rakt genom häcklan.
  - **Linfrö** går ej att köpa ute i handeln, ta väl vara på det.
- Linsorter 63 - 110 (Henryk) Belinka (ryskt lin).

Så var det en gång.....

Liksom i förra medlemsbladet tar vi upp detta för att jämföra och se om förhållandena förbättrats. Kvinnligt arbete på Österlen på 1850-talet. En änka berättar: "Född 1840 kom jag ut att tjäna vid 16 års ålder som "tös" (kommer från danskan men tös kan där också ha negativ betydelse som slyna!)

Mina göromål voro att sopa golven, koka potatis och värma dricka till frukost, tvätta sillbrickor, lerkärl och träkanna, inbära nödigt vatten och brännror, karda och spinna skäktfall (linavfall) samt väva skäktfallsräckorna. I årslön kunde jag få 1 lintyg, 1 förkläde, ett par strumpor och ett par träskor.

Vid 18 års ålder stadd jag mig som piga och tjänade i 4 år på ett ställe och 5 år på ett annat. Min sysselsättning var att bråka lin, karda ull och blånor, spinna blångarn, väva vadmals- och linneräckorna, lassa gödsel, deltaga i höstarbetet, sy tjänarnas skjortor, sticka ett par strumpor åt drängen, elda i kakelugnen under vintern och koka middagsmaten för tre på varandra följande dagar.

Under första pigjtjänsten var lönen diverse kläder och lintyg, ett par läderskor.

Under andra pigjtjänsten ökades årslönen med att jag på husbondens åker fick sätta en skäppa potatis, och en kappe linfrö som gav 40 hänner (händer) lin.

Då jag var 27 år gifte jag mig. Jag och min man blev husmansfolk och arrenderade 2 tunnland stenig mark för ett arrende på 25 kronor och 40 dagsverken. Efter hårt uppodlingsarbete gav årsskörden 3 tunnor råg, 4 tunnor korn, 2 tunnor blandsäd och 3 tunnor potatis. 4 munnar klarade sig inte på detta och min man tog tröske och jag blev "gårakvinna" och spann lin. Med 17 arbetstimmar om dagen kunde jag förtjäna 20 öre."

I våra dagar gör maskinerna mycket arbete och många sysslor har fallit bort.

Fdet mesta kan man köpa i en butik och det är inte längre ett självhushåll. Då var man lycklig utan en massa prylar och glad när man fick sova efter dagens slut.

Så var det bättre?

Nu räcker inte 50 tunnland till att försörja en familj utan man och hustru måste ha ett annat jobb vid sidan om. I stället för en massa annat arbete har man fått en väldig pappersexercis!

Syffestivalen i Malmö 2004.

Linföreningen blev ombedd med kort varsel att demonstrera vid Symässan i Malmö 24-26 september 2004.

Då gällde det att få ihop ett team för de tre dagarna, men det klarade Solgerd galant efter ett antal telefonsamtal. Som det brukar vara roligt och trevligt på Linföreningarnas demonstrationer ställde jag också upp. Det gäller att hitta på något mera än att bråka, skäkta och häckla för att fånga uppmärksamheten hos besökarna. Vi hade olika gamla och även nya hemproducerade lin-vävnader framlagda. Alla hade olika typer av spinnrockar t o m en som gick med "tankeöverföring" och så pekade vi på elsladden, som gick till kontakten i väggen. Vi hade också en "portabel mangel", som inte behövde någon el; den gick på "armbågsolja"! Det var en "glättesten" eller "gniesten". Den använde vi på damastservietter, som hade dänkts ordentligt. En stor plank i bok användes som underlag och där gnedes gniestenen på servietterna. Mellan varven hängdes de upp för att vila och torka lite. Så blanka och fina servietterna blev när de var färdiga! Och vilka vikningar man kunde göra!

Många förvånade och lyfta ögonbryn sågs bland besökarna och många frågor fick vi svara på. Flera hade "inte en aning om" hur det går till vid linberedning. Vid ett tillfälle, när den elektriska spinnmaskinen var igång, stod en äldre gentleman och tittade närgånget och mycket intresserad. Så småningom kom frågan: "Var kommer oljan fram?"

Då blev det till att förklara skillnaden mellan olje- och spånadslin!

Vi hade även en knypplerska med oss för att visa att lintråd/garn används inte bara till att väva med! Vi hade blivit tilldelade en bra plats där besökarna gick för att komma in eller ut från alla de andra utställarna/försäljarna. Vi visade också hur vackert det kan bli att göra lindockor i olika modeller av linfibern innan man spinner den. Och att man kan använda linfrö i brödbaket.

På söndagen var vi ganska "möra", men vi måste ju plocka ihop och få ut allt i respektive bilar samt ställa i ordning något efter oss. Det är ett tungt jobb att planera, packa ihop, transportera alla resor och saker till en demonstration/utställning. För att sedan göra samma sak när det är slut! Men vad vi har roligt! Tack till hela gänget, som ställer upp vid sådana här tillfällen. Utan er står sig Lin-föreningen slätt!

Givetvis turades vi om att gå och titta på de andra utställarna/försäljarna. Det var nog en hel del som gick hem med bra mycket tunnare plånböcker! Men att betala över 40.000,- för en symaskin, nja där fick gränsen gå!

Ewa och Solgerd

Övriga arrangemang

Linträffar i Sjöbo församlingshem lördagar 09.00-12.00, där finns möjlighet att lära om lin och linberedning praktiskt och teoretiskt. Kontakta Ruth Olsson Sjöbo tel.0416 - 122 30

Textil med bl. a. lin. Ni träffas enligt överenskommelse. För mer information kontakta Maire Skoglund tel. 0413-54 50 68

Öppet hus i Brydestuan i oktober, datum ej fastställt, kommer i nästa Linum.

Mangelgille med stenmangel lördagen den 23 april i Broby. Vi träffas kl.12.45 på parkeringen mittemot gästgivaregården i Broby. Ligger mitt i centrala Broby. Medtag dänka linnedukar, (skall ha gjorts dagen innan) Soppa med bröd serveras. Anmäl till Lilian Lugner tel. 0411-149 97 el. 0708-35 14 07

Lin huvud som vapen lördagen den 18 juni kl. 13.00. Vi träffas vid N. Strö Kyrka och tittar på 1400-talsmålningarna i kyrkan. Vi besöker den av N. Strö Hembygdsförening iordningställda linbastan och tar en titt på linodlingen. Medtag kaffekorg.

Vägbeskrivning: Kommer du västerifrån kör om Vinslöv. Ni som kommer från öster och söderifrån kör vägen mot Broby - Osby, skyltat N. Strö vid Färlöv.

Upprop Ta tillvara linfrön av spånadslin. De finns inte att köpa ute i handeln.

Uthyrning av nedanstående

Kontakta Solgerd Nilsson 046-73 26 74

Brydestuans Bråkmaskin och skäkttubin **Häcklor** (Gåva från H Zienkiewicz familj) uthyres veckovis mot kvitto.

En avgift på 1500 kronor erläggs om häcklorna ej är återlämnade på avtalad tid.

Rötningsbassäng. 14 dagar pris 200 kronor
Elektrisk spinnmaskin 1 vecka pris 100 kronor

Vill du bli medlem i Skånelin?

Skånelins syfte är ;

- *att sprida information om spånads och oljelin
- *att vara kontaktorgan för alla linvänner
- *att ge medlemmarna så goda villkor som möjligt vid bråkning och skäktningsarbeten i föreningens "Brydestua"

Årsavgiften är 70 kr/ år

som du sätter in på

Pg. 44 44 63-4

Till nästa år är det 20 år sedan föreningen Skånelin bildades.

Har Ni några foton som ni kan lämna till föreningen, är vi väldigt tacksamma. Vi har nämligen ordnat ett litet arkiv där vi samlar dels foton, men även försöker att få ihop alla årgångar av vår tidskrift Linum.

Linums redaktion:

Redaktör: Lotta Rolfsson e - mail:

lotta@kladdilin.se

Ansvarig utgivare: Karin Persson

för de som inte har möjlighet att skicka manuskripten via e - mail kan skicka dessa till

Karin Persson Ströv. 195, 291 95 Färlöv